

Neljapäev, 18. aprill 2019

P8_TA(2019)0424

Brunei**Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2019. aasta resolutsioon Brunei kohta (2019/2692(RSP))**

(2021/C 158/03)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja pressiesindaja 3. aprilli 2019. aasta avaldust karistusseadustiku rakendamise kohta Bruneis,
 - võttes arvesse ELi suuniseid surmanuhtluse kohta, piinamise ning muu julma, ebainimliku ja inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise kohta, inimõiguste kaitsjate kohta ning LGBTI-inimeste kõigi inimõiguste kaitse ja edendamise kohta,
 - võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku Michelle Bachelet' 1. aprilli 2019. aasta avaldust, milles nõutakse, et Brunei peataks uue „drakoonilise“ karistusseadustiku jõustamise,
 - võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni,
 - võttes arvesse ÜRO piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastast konventsiooni, mille Brunei 2015. aastal allkirjastas,
 - võttes arvesse lapse õiguste konventsiooni,
 - võttes arvesse konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta,
 - võttes arvesse Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEAN) inimõiguste deklaratsiooni aastast 2012,
 - võttes arvesse ASEANi-ELi tegevuskava (2018–2022),
 - võttes arvesse 29. novembril 2017 toimunud ASEANi-ELi inimõigustealast poliitikadialoogi,
 - võttes arvesse USA Riigidepartemangu pressiesindaja asetäitja 2. aprilli 2019. aasta avaldust šariaatliku karistusseadustiku teise ja kolmanda etapi rakendamise kohta Bruneis,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 135 lõiget 5 ja artikli 123 lõiget 4,
- A. arvestades, et 2014. aastal kehtestas Brunei šariaatliku karistusseadustiku, mille rakendamine peab toimuma kolmes järgus; arvestades, et selle kolmas järk jõustus 3. aprillil 2019; arvestades, et nimetatud kolmandas järgus jõustuvad näiteks sellised sätted nagu kividega surnuksloppimine samasooliste isikute vastastikusel nõusolekul toimunud suguakti, abieluvälise seksi ja abordi eest ning käe maharaiumine varguse eest; arvestades, et lisaks näeb seadustik nii moslemitele kui ka mittemoslemitele ette surmanuhtluse prohvet Muhamedi solvamise või laimamise eest; arvestades, et šariaatlikku karistusseadustikku kohaldatakse nii moslemite kui ka mittemoslemite, sealhulgas välismaalaste suhtes, ning ka kodanike ja alaliste elanike poolt välismaal toime pandud süütegude korral;
- B. arvestades, et puberteedialiseks saanud lastele võib asjaomaste süütegude eest määrata samasugused karistused nagu täiskasvanutele; arvestades, et mõningatele noorematele lastele võib anda ihunuhtlust;
- C. arvestades, et enne šariaatliku karistusseadustiku kehtestamist loeti Bruneis homoseksuaalsus seaduserikkumiseks ja selle eest karistati kuni 10-aastase vangistusega;
- D. arvestades, et viimati toimusid Bruneis valimised 1962. aastal; arvestades, et sultani käes on nii riigipea kui ka peaministri ametikoht ja täielik täitevvõim;

Neljapäev, 18. aprill 2019

- E. arvestades, et ÜRO eriraportöör piinamise küsimustes on öelnud, et igasugune kehaline karistus on vastuolus piinamise ning muu julma, ebainimliku ja inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise keeluga ning rahvusvahelise õiguse põhjal ei saa seda lugeda õiguspäraseks karistusviisiks; arvestades, et mõned karistusseadustikus sätestatud karistused kujutavad endast piinamist ning julma, ebainimliku ja inimväärikust alandavat kohtlemist, mis on Brunei poolt 2015. aastal allkirjastatud ÜRO piinamisvastase konventsiooniga keelatud;
- F. arvestades, et šariaatliku karistusseadustikuga rikub Brunei oma rahvusvahelisest inimõigustealasest õigusest tulenevaid kohustusi, sealhulgas õigust elule, õigust olla vaba piinamisest ja muust väärkohtlemisest, sõna- ja usuvabadust ja õigust eraelu puutumatusele; arvestades, et seadustik sätestab diskrimineerimise seksuaalse sättumuse põhjal ning naiste ja Brunei usuvähemuste diskrimineerimise, ja võib ohutada vägivalda;
- G. arvestades, et ÜRO HIV- ja AIDSi-vastase ühisprogrammi (UNAIDS) ja ÜRO Rahvastikufondi (UNFPA) väitel mõjutavad Brunei karistusseadustikus homoseksuaalsust kuriteoks ja teatavaid reproduktiivtervishoiu vorme karistatavaks lugevad sätted ebaproportsionaalselt naisi ja LGBTI-inimesi, takistavad juurdepääsu tervishoiuteabele ja -teenustele ning seksuaal- ja reproduktiivtervisele ja vastavatele õigustele ning kahjustavad rahvatervist;
- H. arvestades, et naiste ja LGBTI-inimeste diskrimineerimist õigustatakse Brunei tavade, religiooni ja kultuuriga; arvestades, et ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo 11. märtsi 2019. aasta raportis Brunei kohta väidetakse, et sügavalt juurdunud patriarhaalne suhtumine ja diskrimineerivate stereotüüpide kasutamine kajastub naiste akadeemilistes ja kutsealastes valikutes, nende ebavõrdses seisundis tööturul ning abielu- ja peresuhetes; arvestades, et sellised stereotüübid on naistevastase vägivalda süvapähjuseks;
- I. arvestades, et Bruneid tuntakse kui paljurahvuselist riiki, kus elavad rahumeelselt kõrvuti paljud eri religioonid – islam, kristlus, budism, hinduism ja mitmesugused kohalikud usundid; arvestades, et Brunei põhiseaduses tunnustatakse usuvabadust ja öeldakse, et igat usku inimesed võivad rahus ja harmoonias oma usutavasid järgida; arvestades, et Brunei põhiseadusest hoolimata on valitsus keelanud kõigi uskude levitamise ja õpetamise peale islami ning on keelustanud ristiusupühade avaliku tähistamise;
- J. arvestades, et Bruneis kehtib *de facto* moratoorium surmanuhtlusele ning viimati toimus seal hukkamine 1957. aastal; arvestades, et šariaatliku karistusseadustiku rakendumine tähendaks sisuliselt surmanuhtluse taastamist; arvestades, et EL mõistab surmanuhtluse kõikjal ja alati hukka;
- K. arvestades, et uute seaduste vastuvõtmine on vallandanud rahvusvahelise pahameele ja üleskutsed boikoteerida Brunei investeringute agentuuri (BIA) kuuluvaid hotelle; arvestades, et nimetatud agentuur kuulub Brunei majandus- ja rahandusministeeriumi alla ning talle kuulub kogu maailmas hulk eri investeringuprojekte; arvestades, et BIA on deklareerinud, et tema põhiväärtusteks on muu hulgas vastastikune austus ning erinevuste ja mitmekesisuse positiivne väärtustamine;
- L. arvestades, et Brunei on ratifitseerinud vaid kaks ÜRO kesket rahvusvahelist inimõiguste konventsiooni – lapse õiguste konventsiooni ja konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta; arvestades, et Brunei inimõiguste olukorra üldise korrapärase läbivaatamise kolmas tsükkel algab 10. mail 2019;
- M. arvestades, et EL on peatanud Bruneiga partnerlus- ja koostöölepingu sõlmimiseks peetud läbirääkimised;
1. mõistab teravalt hukka tagurliku šariaatliku karistusseadustiku jõustumise; nõuab tungivalt, et Brunei ametivõimud selle viivitamata kehtetuks tunnistaksid ja tagaksid Brunei seaduste vastavuse rahvusvahelisele õigusele ja rahvusvahelistele standarditele kooskõlas Brunei kohustustega rahvusvaheliste inimõiguslaste õigusaktide raames, sealhulgas arvestades seksuaalvähemusi, usuvähemusi ja mitteusklikke;
2. kordab, et mõistab hukka surmanuhtluse; palub Brunei ametivõimudel säilitada moratoorium surmanuhtluse kasutamisele esimese sammuna surmanuhtluse kaotamise suunas;

Neljapäev, 18. aprill 2019

3. mõistab teravalt hukka piinamise ning julma, inimväärikust alandava ja ebainimliku kohtlemise kasutamise mis tahes põhjustel; rõhutab, et šariaatliku karistusseadustikuga rikub Brunei oma rahvusvahelisest inimõigustealasest õigusest tulenevaid kohustusi ning šariaatliku karistusseadustiku alusel ette nähtud karistustega rikutakse rahvusvahelises õiguses tavapäraselt piinamise ja muu väärkohtlemise keeldu;
4. on sügavalt mures asjaolu pärast, et kuigi paljud riigid on dekriminaliseerinud samasooliste isikute vastastikusel nõusolekul põhinevad suhted, on Brunei kahetsusväärselt muutunud seitsmendaks riigis, kus karistatakse vastastikusel nõusolekul põhinevaid homoseksuaalseid suhteid surmanuhtlusega; kutsub Brunei ametivõime üles austama rahvusvahelisi inimõigusi ning dekriminaliseerima homoseksuaalsuse;
5. kutsub Brunei ametivõime üles tagama seaduse ees võrdsuse põhimõtte ja põhiõigused kõigi kodanike jaoks, eristamata neid soo, seksuaalse sättumuse, rassilise kuuluvuse, usutunnistuse või muu alusel; on sügavalt mures kriminaalõiguse võimaliku kohaldamise pärast laste suhtes; palub, et Brunei ei kohaldaks mitte mingil juhul laste suhtes surmanuhtlust, piinamist ega vangistust;
6. kutsub Brunei ametivõime üles täielikult austama sultaniriigis usuvabadust, nagu see on sätestatud riigi põhiseaduses, ja lubama tähistada avalikult kõiki usupühasid, sealhulgas jõulupühi; rõhutab, et valdkonna õigusaktid peavad rangelt järgima inimõigusi;
7. ergutab Brunei ametivõime edendama poliitilist dialoogi peamiste kodanikuühiskonna sidusrühmadega, inimõiguste organisatsioonide, usuorganisatsioonide ja ettevõtjate organisatsioonidega nii Bruneis kui ka väljaspool, et edendada ja kaitsta oma territooriumil inimõigusi; rõhutab õigust kriitiliste või pilkavate arvamuste avaldamisele, mis kuulub rahvusvahelises inimõiguste raamistikus sätestatud sõnavabaduse õiguspärase kasutamise juurde;
8. nõuab tungivalt, et Brunei ratifitseeriks ülejäänud ÜRO kesksed rahvusvahelised inimõigusalsed õigusaktid, sealhulgas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti ja piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni; kutsub Brunei ametivõime üles pikendama ÜRO Inimõiguste Nõukogu erimenetluste esindajate alalist kutset riigi külastamiseks;
9. kutsub juhul, kui šariaatlikku karistusseadustikku reaalset rakendatakse, Euroopa välisteenistust üles kaaluma rasketest inimõiguste rikkumistest tingitud sanktsioonide vastuvõtmist ELi tasandil, sealhulgas varade külmutamist ja viisakeeldu;
10. kutsub asepresidenti ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat üles seadma ELi ja Brunei partnerlus- ja koostöölepingu läbirääkimiste taaskäivitamise eeltingimuseks seda, et riigi karistusseadustik oleks kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja rahvusvaheliste inimõiguste standarditega;
11. rõhutab inimõiguste kaitsjate tööd lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste õiguste edendamisel ja kaitsmisel; kutsub ELi institutsioone üles suurendama toetust Brunei kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja inimõiguste kaitsjatele;
12. palub Jakartas asuval ELi delegatsioonil Indoneesias ja Brunei Darussalamis, ASEANi juures tegutseval ELi delegatsioonil ja Euroopa välisteenistusel olukorda tähelepanelikult jälgida ning Brunei ametivõimude, suursaadikute ja esindajatega selles küsimuses konsulteerida; kutsub Euroopa välisteenistust üles lisama järgmise ASEANi ja ELi inimõiguste alase dialoogi päevakorda punkti olukorra kohta Bruneis;
13. ergutab ELi liikmesriike aktiivselt osalema eelseisval inimõiguste olukorra üldisel korrapärasel läbivaatamisel, mis toimub 6.–17. mail 2019 ja mille käigus vaadatakse läbi inimõiguste olukord Bruneis;
14. rõhutab, et seni, kuni kehtib praegune karistusseadustik, peavad ELi institutsioonid kaaluma Brunei investimisagentuurile kuuluvate hotellide musta nimekirja kandmist;
15. kutsub ELi ja selle liikmesriike üles järgima rahvusvahelist õigusraamistikku, et tagada Brunei praeguse karistusseadustiku ohvritele juurdepääs varjupaigamenetlustele ja humanitaarkaitse;

Neljapäev, 18. aprill 2019

16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, Euroopa välisteenistusele, ELi liikmesriikide valitsustele, ÜRO peasekretärile, ÜRO inimõiguste ülemvolinikule, ÜRO naiste staatuse komisjonile, ÜRO Inimõiguste Nõukogule, ASEANi sekretariaadile, ASEANi valitsustevahelisele inimõiguste komisjonile, Brunei sultanile Hassanal Bolkiah'le ja Brunei valitsusele.
